

'SONDERKOMMANDO'

vernietigingswerk schiep soms een vreemde, huiveringwekkende band, zulks op grondslag van de volstreekte afstomping die voor de leden van beide groepen noodzakelijk was, wilden zij niet zelfmoord plegen of op slag aan waanzin ten prooi vallen.

Wij vermeldden in hoofdstuk 5 dat begin '44 aanklachten dat Höss en andere SS'ers zich in Auschwitz-Birkenau aan verregaande corruptie schuldig gemaakt hadden, door een SS-Richter onderzocht werden. Deze, dr. Konrad Morgen, bezocht op zekere dag het wachtlokaal van het SS-Sonderkommando. 'Dort habe ich', verklaarde hij na de oorlog,

*'das erste Mal einen wirklichen Schock erlitten. Während im allgemeinen Wachstuben spartanisch einfach waren, lagen hier SS-Männer auf Couchen und dösten mit glasisgen Augen vor sich hin. Statt eines Schreibtisches stand ein Hotelherd im Raum, und vier bis fünf junge Jüdinnen von orientalischer Schönheit backten Kartoffelpuffer und fütterten die SS-Männer, die sich wie Paschas bedienen liessen. Die SS-Leute und die weiblichen Häftlinge duzten einander . . . Bei der anschliessenden Spindkontrolle ergab sich, dass in einzelnen Spinden ein Vermögen an Gold, Perlen, Ringen und Devisen in sämtlichen Währungen gehortet war.'*¹

Het Sonderkommando der gevangenen in de Krematoria II t.e.m. V bestond in de zomer van '43 hoofdzakelijk uit Poolse Joden met enkele Joden uit Griekenland, Nederland² en Slowakije, bij elkaar ca. vierhonderdvijftig gevangenen. Dit Sonderkommando werd, op enkele specialisten na (als zodanig golden vooral de stokers van de verbrandingsovens), om de twee of drie maanden opgeruimd: het nieuwe Sonderkommando begon met de lijken van het vorige weg te slepen en te verbranden. Elk lid van elk Sonderkommando wist dat daden van verzet onmiddellijk met de dood gestraft werden, en dat wie het waagde, aan de te vergassen slachtoffers te zeggen wat hun te wachten stond (het is één keer gezegd tegen gedeporteerden uit Westerbork, maar wij weten niet tot welk transport zij behoorden), ten aanschouwe van al zijn kameraden levend verbrand werd. Op de vraag hoe hij in staat was zijn dagelijks werk te doen, antwoordde eens een lid van het Sonderkommando aan een Poolse gevangene (wij vertalen):

¹ Aangehaald in H. Langbein: *Menschen in Auschwitz*, p. 336-37. ² De namen van die Nederlanders (die allen óók vergast zijn) zijn ons niet bekend; wij zouden ze, kenden we ze wél, niet gepubliceerd hebben: het komt er niet in het minst op aan wie precies de ongelukkigen waren die in het Sonderkommando opgenomen werden. Men kreeg daar bevel toe; wie weigerde, werd onmiddellijk gedood: ter plaatse neergeschoten, naar de gaskamer gestuurd of levend verbrand.